

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udvalgte værker

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Udvalgte værker", i Blicher, Steen Steensen: *Udvalgte værker*, Gyldendal, 1982-83, s. 407. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blich06-shoot-idm140667854215088/facsimile.pdf> (tilgået 07. maj 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte værker

Efterskrift og noter til *Diana* et Tidsskrift for Jagtelskere

Diana udkom fra sommeren 1832 hos bogtrykker J. M. Elmenhoff i Randers. De oprindelige enkelt hæfter må i dag anses for at være gået tabt, men en tobindsudgave med tre hæfter i hvert og fortløbende paginering udsendes hos Elmenhoff henholdsvis 1833 og 1836.

Skønt Blichers navn ikke nævnes, hverken på titelbladet eller i subscriptionsindbydelsen fra april 1832, kan han med stor sikkerhed antages at have forfattet, oversat eller bearbejdet samtlige bidrag i tidsskriftet, bortset fra de få der udtrykkelig betegnes som meddelte. I udvalget her er kun medtaget tekster som Blicher utvivlsomt selv er ophavsmand til.

Tidsskriftets sigte blev i den nævnte subscriptionsindbydelse angivet således: „*Diana, et Tidsskrift for Jagtelskere*. Tydskland, England og Frankrig have allerede længe haft en Jagtlitteratur; ja Nabolandet Sverrig, som ellers ikke pleier i literair Hensende at komme os i Forkjøbet, er siden 1820 flere interessante Skrifter om Jagten.

I den Formening, at Danmark har mange dannede Jægere, som ogsaa vilde finde Behag i at see en Yndlingsmoro videnskabeligt behandlet: agte nogle Jagtvenner at afhjælpe eet, især for yngre og ældre Jægere, føleligt Savn, og i tvangfrie Hæfter at udgive et Tidsskrift under ovenstaaende Titel. [.....]

Foruden egne Erfaringer ville de bedste engelske, franske, tyske og andre Skrifter, Jagten vedkommende, vorde afbenyttede.”

Jagten Forsvar

Trykt første gang i *Diana* 1832. 1. hæfte.

- 114 Harehedsning: Ældre, især engelsk-fransk jagtform, hvorunder jægere til hest lader kobler af mynder indfange haren

407

- Leopold: Karl Gustav Leopold: *Extrapolsten* 18/8 1795
Thomson: James Thomson: „The Seasons” (1730) „Autumn” vers 360 ff.
Delille: Jacques Delille: „L’homme des champs” (1800) bd. 1 s. 263 ff.
bona officia: elskværdig tjenstvillighed
115 Suppen: smådrikkeri
Visen: W. Bornemann: „Im Wald und auf der Heide”
116 men der gives Flere ...: Blicher fortæller i selvbiografien om hvordan han på Falster kurerede sin „svindsot” ved jagt
hæstiske: brystsyge, tuberkulose
117 Commercen: spøgen
gjemmer sin unge ventende Viv: Horats: Oder I. 1
119 den forrige Konge af Neapel: Frants I.
den afdankede Konge: Charles X af Bourbon
120 bede: jage

Jagten Historie i kort Begreb

Trykt første gang i *Diana* 1832. 1. hæfte

- 121 gjører Eder Jorden underdanige: 1. Mos. 1. 28
Himmelens Fugle: 1. Mos. 2. 20
Nimrod: 1. Mos. 10. 8-9
den iberiske Slanges og den nemeiske Løves Banemand: Herkules
122 en gazemel fordomsfri græsk skribent: Palaiphatos: „Om utrolige Ting”
Virgilius i sit Digt om Landvæsenet: Virgil: „Georgica” III, 404 ff.
Molossar: jagthunde hos det græske oldtidsfolk af samme navn
123 Sacontale: skuespil af Kalidasa (6. årh. e. Kr.)
summe over: tænke over
124 forflerede: mangfoldiggjorde
snelle: hurtige
Krausfugl: jægerbetegnelse for drosselfuglene
Doner: snarer til småfuglefangst
Smarodserne: snylterne
en Satyricus: Horats, Epistel I. 6
Fabel om Løven og Muser: Æsop, fabel 98
125 Wilhelm Conquestor: Vilhelm Erobreren (1027-87)
Descendentere: efterkommere
Cloudesteys Ballade: digtet er oversat af Blicher.

408

- Nordlyset: tidskrift udgivet af Blicher 1827-29
 Britten Twis: Richard Twis, d. 1821: *Travels through Portugal and Spain*
 128 paa flere vedligeholdes: vedligeholdes på flere steder
 legislative: lovgivningsmæssige
 129 ubillig: urimelig
 mitigeret: formildet
 Ortolaner: Hortulaner, sjældent spurveart; herbjemme
 130 Katechismusser: læreböger i spørgsmåls- og svarform

Vildtets Naturhistorie. Haren

Trykt første gang i *Diana* 1833. 3. Hæfte

- 132 e: Bagskud: skud til vildt der bevæger sig bort fra skytten
 133 Støver: sporhund
 et Quartec: ¼ ajen, godt 15 cm
 134 veiet ud: taget indvoldene ud
 135 en Diger: Martial: Epigr. 13. 92
 137 mærkelig: mærkbar
 molesteres: generes
 troede godt: trykkede sig for jægeren
 138 hartad: næsten
 140 Praxis: erfaring
 141 indstillet jagt: jagt med klapper og hunde. Klapperne driver ikke såten igennem, men bliver stående uden for denne og hindrer vildter i at bryde ud på steder hvor der ikke er posteret skytter. I selve drevet benyttes støvere
 144 Katten er mit Søskenbarn: Jfr. Nyerup og Rasmussen: *Udvalg af Danske Viser II*. 158
 Lampe: harens kælenavn i „Reinicke Voss“, Rævebogen, oversat 1555 af Herman Weigere
 corpora delicti: forbrydelsens genstande
 145 svedende Hare: hare der bløder efter anskydning
 148 him Tyrann: muligvis Oliver Cromwell
 149 Sige: lave, fugtige sænkninger
 150 rispet eller fællet grøn Jord: let pløjet græsjord, efterjævnet med harve
 Faldet: agerstykket
 Kyndelmisse: 2. februar. (lat. missa caudolarum, lysmesse, katolsk kirkefest, hvor man indviede kirkelysene)

- 152 være fast og have god Appel: være hareren og lydig
 firmende Støvere: vimsende støvere (dvs. sporhunde)
 154 Jordknog: jordfygning
 Slæ: støvjr
 156 benet: hurtigstøbende
 157 de af Becker udgivne Dagbøger: J. Becker udgav 1813 Farstrup og Axelssens præstedagbøger, som Blicher benyttede i novellen „En Landsbydegns Dagbog“. Dagbøgerne går dog kun til 1715
 162 Cordonen: læden
 164 attrapere: grube, overliste
 Extirpator: „udrydder“

Jagthistorier og andre Jagten vedkommende Noticer

Vildbassen skyder Jægeren

trykt første gang i *Diana* 1832. 1. Hæfte

Jagthyt til det Yderste

trykt første gang i *Diana* 1832. 1. Hæfte

165 Decennier: årtier

166 Saat: det areal der under klappagt eller indstillet jagt afdrives på én gang
 Corduan: særlig bearbejdet skind

Forunderlig Frelse

trykt første gang i *Diana* 1832. 2. Hæfte

Motiver fra denne anekdote indgår i „En Landsbydegns Dagbog“

Særdeles Jagtiver

trykt første gang i *Diana* 1832. 2. Hæfte

Baglens Ridt paa en Hjort

trykt første gang i *Diana* 1833. 3. Hæfte

Motiver herfra indgår i „Røverstuen“

168 Parforcejagt i Sjælland: Blicher var ingen beundrer af jagtfortner som parforcejagt, hare- og rævedensning o.lign., hvilket kan forklare de følgende ironiseringer over junkerens ujęgermæssige adfærd (bl.a. brug af gevær)

Noter

give den Fangsten: Man brugte i ældre tid et kort sværd, en hirschfænger, til at give sårede hjorte eller vildsvin nådestødet

Et ulykkeligt Vaaderkud

trykt første gang i *Diana* 1833. 3. Hæfte

En Bønde og en Raabuk, bverandres Bøndemand

trykt første gang i *Diana* 1833. 3. Hæfte

170 runtende: luntende

Flækgrøvt: skejgrøft ml. to lodder

Colossen en mignature: hentydning til Kolossen på Rhodos der minder om en skrævende mand

Af: Urfuglen

Urbønsjagten

trykt første gang i *Diana* 1832. 2. Hæfte

171 Caprioler: spring eller sving

Pudler: forbiere

en smite: i træk

Matador: „dræber“

173 hisset: dvs. i Sverige

Paroxysmen: opnidselsen

174 Hingster: bygerne

175 behængte: med lange, nedhængende ører

paa Foden: på sporet

Lige: gavn

176 Evolution: positionsforandring (jægersprog)

180 Mesheraekerne: oprindeligt finsk folkeslag, nu opgået i russerne

St. St. Blicher

Af: Vildanden

Vildandejagten

trykt første gang i *Diana* 1835. 5. Hæfte

182 fløge: flyvefærdige

184 Forstanderhund: slænde hund, hund der „tager stand“ for vildte

185 Pluraliteten: flertallet

187 apportere: bringe vildtet til jægeren

188 Haglene kunne gjerne vande: Blicher advarer her mod risikoen for hag-

lenes opspring („rikochettering“) fra vandoverfladen

189 roende: morsom

Jagt efter Gjedder

trykt første gang i *Diana* 1835. 5. Hæfte

196 perpendiculart: lodret

198 Rendekugler: kugler på 5-6 mm i diameter

Paskugle: kugle der næsten udfylder løbet helt

Jægerens Paaklædning

trykt første gang i *Diana* 1835. 5. Hæfte

200 Vældgunger: hængesæk

202 Muicum: groft flonelstof

203 Karikker: kapper med flere slag over hinanden

burkne: stive

Døvvel: Duffel (jf. duffelooet)

204 Capouchon: hætte

Jagtbunden. Almindelige Betragtninger over denne Dyrslægt

trykt første gang i *Diana* 1832. 2. Hæfte

209 Kamtskadalerne: kamchadaler, beboere på halvøen Kamchatka på Sibiriens østkyst

210 rygget sig: veget

Hippolog: hestekender

211 mandolme Tyre: tyre der i raseri angriber mennesker

de scythiske Koners Middel: at fremvise den blottede bagdel

213 Helvetien: Schweiz

214 gjør adroit: rejser sig på bagbenene

Vige: Olav Tryggvasons saga, kap. 32 og 78

216 Carsiber: stamme i Sydamerika og på De vestindiske Øer

Bundsforvante: forbundsfælle

Noter

- Vindspiller: dværgmynde
217 Røien: tjurhønen (norsk)
218 revenge: gengæld
219 Boucanierne, Fjålbusterne: de vestindiske fribyttere, de såkaldte fræ-
booters

Efterskrift og noter til Johanna Gray

Blicher som dramatiker

Blicher skrev i alt 8 skuespil, men man har kun kendskab til de fem. Manuskripter til det første, en tragedie „Fostbrødrene“ gik op i luften ved Københavns bombardement. Det var især i årene fra 1816 til 1825 Blicher var optaget af at skrive dramatik, komedie så vel som tragedie. Flere stykker blev indsendt til Det kgl. Teater, men kun ét blev antaget, tragedien *Johanna Gray*, som blev opført i 1825, men henlagt efter kun tre opførelser. Siden forsøgte Blicher sig ikke som dramatiker. Men hans navn stod på Det kgl. Teaters plakater ved skuespillernes aftenunderholdninger ikke mindre end 12 gange. Berømt er Johanne Luise Heibergs oplæsning af »Hosekræmmeren« i 1834.

Johanna Gray

København 1825. Opført første gang på Det kgl. Teater 11.11.1825

Handlingen foregår i England i 1553. Edward VI (1537-53), Henrik VIII's søn, er blevet konge som 10-årig og er nu som 16-årig døden nær af tuberkulose. I et testamente bestemmer han at Johanna Gray (Jane Grey 1537-54) skal følge ham på tronen for at støtte den protestantiske sag. Hun er datter af Henrik VIII's søster. Herved forbigås Henrik VIII's døtre Marie og Elisabeth. Da Edward dør rejser katolikkerne sig øjeblikkelig under Marie og sejrer. Jane er kun dronning i få dage (9. juli-19. juli 1553). Marie, med tilnavnet den Blodige, er dronning 1553-58. I stykket henrettes Jane kort efter nederlaget, i virkeligheden blev hun først henrettet i 1554.

223 II. 3.: Scenen foregår i et værelse i Tower i London. Edward har netop arrangeret Johannas bryllup med den mand, hun elsker, skønt han selv er meget betaget af hende (af et brev til Ingemann fremgår det, at